

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Opolski Urząd Wojewódzki
Kancelaria Ogólna

Wpł. 08 -G1- 2024

DOIR.II.094.1.6.2023

Warszawa, dnia 27 grudnia 2023 r.

RPW/3332/2024 P

Data: 2024-01-08

Opolski Urząd Wojewódzki

Pani
Monika Jurek
Wojewoda Opolski

Szanowna Pani Wojewodo,

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224) w załączeniu przekazuję Wystąpienie Pokontrolne z kontroli zrealizowanej w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim w Opolu w trybie zwykłym przez Departament Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA na temat „Kontrola działania organu w postępowaniu o uznanie za repatrianta”.

Z wyrazami szacunku,

z upoważnienia
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

DYREKTOR
Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji MSWiA

Marek Zieliński

W załączeniu:

Wystąpienie pokontrolne na 12 stronach

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

DOI.R.II.094.1.6.2023

Warszawa, grudnia 2023 r.

Egz. Nr 1.....

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli zrealizowanej w trybie zwykłym w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim w Opolu (45-082 Opole, ul. Piastowska 14) na temat: *Kontrola działania organu w postępowaniu o uznanie za repatrianta.*

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w terminie od 23 października 2023 r. do 27 października 2023 r., na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹, przez zespół kontrolerów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w składzie:

- kierownik zespołu kontrolerów - Małgorzata Górską, radca w Departamencie Obywatelstwa i Repatriacji, upoważnienie Nr 9/23 z 27 września 2023 r.,
- członek zespołu kontrolerów - Monika Gutowska, główny specjalista w Departamencie Obywatelstwa i Repatriacji, upoważnienie Nr 10/23 z 27 września 2023 r.,
- członek zespołu kontrolerów - Monika Tomczak, specjalista w Departamencie Obywatelstwa i Repatriacji, upoważnienie Nr 11/23 z 27 września 2023 r.

Projekt wystąpienia pokontrolnego z dnia 5 grudnia 2023 r. znak: DOI.R.II.094.1.5.2023 został doręczony Kierownikowi jednostki kontrolowanej w dniu 13 grudnia 2023 r.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.

Zakres kontroli obejmował:

1. Prawdliwość i terminowość rozpoznawania spraw o uznanie za repatrianta na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tj. Dz. U. z 2022 poz. 1105),
2. Prawdliwość rejestracji w SI POBYT spraw o uznanie za repatrianta na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. Sprawowanie nadzoru nad rozpoznawaniem spraw o uznanie za repatrianta, w tym zapewnienia rozwiązań organizacyjnych gwarantujących należyłą realizację zadań.

Kontrolą został objęty okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2022 r.

Celem kontroli była:

- 1) ocena prawidłowości i terminowości rozpoznawania spraw o uznanie za repatrianta na, na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
- 2) ocena prawidłowości rejestracji w SI POBYT spraw o uznanie za repatrianta na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
- 3) ocena skuteczności sprawowanego nadzoru nad rozpoznawaniem spraw o uznania za repatrianta, w tym zapewnienia rozwiązań organizacyjnych gwarantujących należyłą realizację zadań.

¹ tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 224 z późn. zm.

imię i nazwisko

telefon: +48 47 72x xx xx

tel. kom.: +48 123 456 789

adres email: imię.nazwisko@mswia.gov.pl

gov.pl/mswia

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa, Polska

Oceny działalności jednostki kontrolowanej dokonano na podstawie ustalonego stanu faktycznego, przy zastosowaniu kryteriów kontroli, takich jak: legalność, rzetelność i celowość.

W okresie objętym kontrolą jednostką kontrolowaną kierował Pan Adrian Czubak, pełniący funkcję Wojewody Opolskiego od 8 grudnia 2015 r. do 12 marca 2021 r. oraz Pan Sławomir Kłosowski, powołany przez Prezesa Rady Ministrów na stanowisko Wojewody Opolskiego w dniu 12 marca 2021 r. i pełniący tę funkcję do czasu zakończenia czynności kontrolnych. Zadania związane z uznaniem za repatrianta są realizowane w Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców przez Oddział Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców pełniła Pani Bożena Kalecińska, natomiast funkcję Kierownika Oddziału Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych pełnił Pan Tomasz Rippel.

I. OCENA

Działania Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu w zakresie realizacji zadań związanych z uznaniem za repatrianta, a także ze sprawowaniem nadzoru nad rozpoznawaniem ww. spraw, w tym zapewnieniem rozwiązań organizacyjnych gwarantujących należyłą realizację zadań, ocenia się **pozytywnie**.

Pozytywną ocenę uzasadnia przestrzeganie wymogów związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych określonych na gruncie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*², w szczególności wnikliwe prowadzenie postępowań wyjaśniających i dokładanie należytej staranności przy gromadzeniu materiału dowodowego we wszystkich badanych sprawach. Obowiązek rzetelnego ustalenia stanu faktycznego sprawy realizowano przy jednoczesnym zachowaniu zasady szybkości i prostoty postępowania. Pierwsze czynności we wszystkich skontrolowanych sprawach były podejmowanie niezwłocznie po otrzymaniu wniosku; bez zbędnej zwłoki podejmowano również czynności wyjaśniające w toku prowadzonych postępowań. Przed wydaniem decyzji o uznaniu za repatrianta szczegółowo i rzetelnie badano spełnienie przesłanek ustawowych z uwzględnieniem wagi podejmowanych w tym zakresie rozstrzygnięć.

Pozytywnie oceniono obszar związany ze sprawowaniem nadzoru merytorycznego nad rozpoznawaniem spraw o uznanie za repatrianta oraz rzetelne, prawidłowe gromadzenie materiału dowodowego i jego obiektywną ocenę, a także przestrzeganie obligatoryjnego obowiązku wnioskowania do organów bezpieczeństwa i porządku publicznego państwa o przekazanie danych i informacji o osobie ubiegającej się o uznanie za repatrianta. Pozytywnie ocenia się również działania kierownictwa mające na celu nadzór nad terminowością realizowanych zadań i efektywnością pracy, a także dobór profesjonalnej kadry realizującej zadania objęte zakresem kontroli, posiadającej wymagane doświadczenie oraz wiedzę.

Stwierdzono **uchybenia** polegające na:

- pojedynczych przypadkach złożenia wniosku o uznanie za repatrianta na nieobowiązującym wzorze formularza,
- pojedynczych przypadkach opóźnienia w rejestracji wniosków oraz decyzji w SI Pobyt.

² tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm. – zwany dalej „kpa”

II. USTALENIA KONTROLI

Organizację pracy i strukturę organizacyjną jednostki kontrolowanej określono w *Regulaminie Organizacyjnym Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu*. Zgodnie z ww. *Regulaminem Organizacyjnym* zadania dotyczące realizacji ustawy o repatriacji należą do zakresu działania Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców, w skład którego wchodzi:

- a) Oddział Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych – SO I
- b) Oddział ds. Cudzoziemców – SO II
- c) Oddział Paszportów – SO III

Szczegółową organizację wewnętrzną, zasady kierowania Wydziałem Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców, zakres zadań poszczególnych oddziałów i stanowisk określono w *Regulaminie Organizacyjnym Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego* oraz Statucie Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego. W okresie objętym kontrolą nie obowiązywały inne regulacje dotyczące organizacji pracy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

Powyższy *Regulamin* określa także organizację wewnętrzną, zasady kierowania, zakres zadań poszczególnych oddziałów i stanowisk.

Stosownie do postanowień *Regulaminu* Dyrektor kieruje pracą komórki organizacyjnej Urzędu i ponosi odpowiedzialność za realizację zadań należących do jej właściwości.

Natomiast kierownicy oddziałów i ich zastępcy wykonują zadania wynikające z opisu stanowiska pracy oraz określone przez dyrektora w zakresie czynności, uprawnień i odpowiedzialności. Ponadto kierownicy oddziałów odpowiedzialni są za kierowanie oddziałem i organizowanie jego pracy.

[Dowód: akta kontroli – Tom I str. 5-7 i str. 30-46]

Kwestie związane z trybem uznania za repatrianta, przesłanki, które musi spełniać wnioskodawca oraz zasady prowadzenia postępowania zostały uregulowane w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Wojewoda Opolski w przekazanych wyjaśnieniach stwierdził, że w *Opolskim Urzędzie Wojewódzkim* w okresie kontrolowanym nie obowiązywały wewnętrzne regulacje dotyczące prowadzenia spraw z zakresu uznania za repatrianta. Sprawy te są zawsze rozstrzygane według kolejności wpływu oraz na podstawie przepisów *Kodeksu postępowania administracyjnego* oraz ustawy o repatriacji.

[Dowód: akta kontroli – Tom I, str. 6]

III. PRAWIDŁOWOŚĆ I TERMINOWOŚĆ ROZPOZNAWANIA SPRAW O UZNANIE ZA REPATRIANTA

1. Rozpatrywanie wniosków i weryfikacja dokumentów w sprawach o uznanie za repatrianta

W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2022 r. do Wojewody Opolskiego wpłynęło łącznie 36 wniosków o uznanie za repatrianta.

W badanym okresie nie wpłynął do Wojewody Opolskiego żaden wniosek o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji.

W 2018 r. złożono 24 wnioski o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ww. ustawy.

W 2019 r. złożono 1 wniosek o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji oraz 4 wnioski o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ww. ustawy.

W 2020 r. złożono 1 wniosek o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji oraz 3 wnioski o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ww. ustawy.

W 2021 r. złożono 1 wniosek o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji oraz 2 wnioski o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ww. ustawy.

W 2022 r. nie złożono ani jednego wniosku o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 i 2a ustawy o repatriacji.

Wszystkie postępowania prowadzone przez Wojewodę Opolskiego w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2022 r. zakończyły się wydaniem łącznie 36 decyzji:

- 3 decyzji o uznaniu za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji (decyzje dotyczyły 4 osób),
- 33 decyzji o uznaniu za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji

Badaniem objęto 36 postępowań (100%) wszczętych przez Wojewodę Opolskiego w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2022 r. w tym: 24 sprawy wszczęte w 2018 r., 5 spraw wszczętych w 2019 r., 4 sprawy wszczęte w 2020 r. oraz 3 sprawy wszczęte w 2021 r.

Badanie obejmowało łącznie: 36 decyzji pozytywnych o uznaniu za repatrianta³, w tym 3 decyzje o uznaniu za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji oraz 33 decyzje o uznaniu za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji.

Z przeprowadzonej kontroli wynika, że w badanym okresie o uznanie za repatrianta ubiegało się 37 osób (1 wniosek złożony w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji obejmował małoletnie dziecko pozostające po władzą rodzicielską wnioskodawcy⁴).

Osoby ubiegające się o uznanie za repatrianta posiadały w dniu złożenia wniosku obywatelstwo:

- polskie (25 wnioskodawców, co stanowi 68%),
- kazachstańskie (6 wnioskodawców, co stanowi 16%),
- uzbeckie (3 wnioskodawców, co stanowi 8%),
- ukraińskie (2 wnioskodawców, co stanowi 5%).
- rosyjskie (1 wnioskodawca, co stanowi 3%),

Postępowanie w sprawie uznania za repatrianta jest inicjowane na wniosek strony, złożony na formularzu (art. 16a ust. 2 ustawy o repatriacji), w związku z tym nie jest możliwe wszczęcie postępowania w ww. sprawie z urzędu. W badanych postępowaniach nie zachodziła więc konieczność zawiadamiania strony o wszczęciu postępowania.

W okresie objętym kontrolą od 1 stycznia 2018 do 22 czerwca 2018 r. obowiązywał formularz wniosku określony w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie określenia wzoru formularza wniosku o uznanie za repatrianta oraz wymogów dotyczących dokumentów dołączanych do wniosku⁵.

Od 23 czerwca 2018 r. obowiązywał formularz wniosku określony w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2018 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o uznanie za repatrianta oraz wymogów dotyczących dokumentów dołączanych do wniosku⁶. W trakcie kontroli stwierdzono, że wszystkie badane wnioski o uznanie za repatrianta (36 wniosków) zostały złożone na urzędowo

³ Na 36 wydanych decyzji, co stanowi 100%.

⁴ Sprawa o sygnaturze: SO.I.6112.4.3.2021

⁵ Dz.U. z 2017 r., poz. 942

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1199

określonym formularzu, niemniej jednak w 4 badanych sprawach⁷ stwierdzono, że wniosek został złożony na nieobowiązującym wzorze formularza co uznano za **uchybiecie**.

[Dowód: akta kontroli - Tom III str. 301-323, Tom IV str. 87-112]

Powyższa okoliczność nie miała wpływu na przebieg postępowania administracyjnego. Wymagane dane osobowe oraz informacje w obu formularzach są tożsame. We wniosku, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2018 r., dodano pytanie dotyczące uzyskania zezwolenia na pobyt stały, jako małżonek repatrianta i organu, który wydał decyzję w tej sprawie. Ponadto zmodyfikowano część I wniosku - „Informacja na temat karalności” poprzez ograniczenie liczby i zakresu pytań. Zrezygowano z pytań o toczące się postępowania karne lub postępowania w sprawach o wykroczenia na terytorium RP. Ponadto zmieniono część II wniosku punkt D odnośnie toczących się postępowań karnych lub postępowań w sprawach o wykroczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub poza jej granicami, dotyczącymi małżonka wnioskodawcy oraz postępowań wobec małoletnich. Zmodyfikowano również treść pouczenia we wniosku dostosowując ją do znowelizowanych przepisów ustawy o repatriacji.

W 36 badanych sprawach (100%) organ odnotował fakt wpływu wniosków do urzędu poprzez umieszczenie na pierwszej stronie wniosku prezentaty Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu wraz z datą wpływu. Wszystkie wnioski zostały złożone przez Wnioskodawców osobiście w siedzibie Urzędu Wojewódzkiego w Opolu. We wszystkich objętych kontrolą postępowaniach strona występowała osobiście.

Wszystkie badane wnioski (36), zostały prawidłowo wniesione do organu właściwego miejscowo i rzeczowo. Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o repatriacji decyzję w sprawie o uznanie za repatrianta wydaje wojewoda właściwy ze względu na zamierzone miejsce osiedlenia się osoby, o której mowa w art. 16 ust.1, 2 lub 2a ww. ustawy.

W trakcie kontroli stwierdzono, że żaden z badanych wniosków nie zawierał braków formalnych.

2. Terminowość rozpoznawania spraw o uznanie za repatrianta

W wyniku badania 36 postępowań o uznanie za repatrianta ustalono, że wszystkie wnioski zostały zadekretowane przez Kierownika Oddziału Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych na referenta sprawy, niezwłocznie po ich wpłynięciu do Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców, tj. w dniu przekazania (8 spraw), w dniu następnym (13 spraw) lub maksymalnie do 4 dni kalendarzowych (15 spraw).

W 17 postępowaniach (47%) pierwsze czynności w sprawach zostały podjęte przez referentów niezwłocznie od przydzielenia sprawy⁸, tj. do siedmiu dni od jej otrzymania. W 19 postępowaniach (53%), pierwsze czynności były podejmowane przez referentów między 7 a 27 dniem od otrzymania sprawy⁹.

⁷ Sprawy o sygnaturach: SO.I.6112.1.25.2018, SO.I.6112.1.26.2018, SO.I.6112.4.1.2021 i SO.I.6112.4.2.2021

⁸ W sprawach o sygnaturze: SO.I.6112.1.1.2018, SO.I.6112.1.3.2018, SO.I.6112.1.4.2018, SO.I.6112.1.5.2018, SO.I.6112.1.7.2018, SO.I.6112.1.8.2018, SO.I.6112.1.9.2018, SO.I.6112.1.10.2018, SO.I.6112.1.11.2018, SO.I.6112.1.20.2018, SO.I.6112.1.22.2018, SO.I.6112.3.1.2019, SO.I.6112.3.3.2019, SO.I.6112.3.5.2019, SO.I.6112.10.1.2020, SO.I.6112.4.1.2021, SO.I.6112.4.2.2021

⁹ W sprawach o sygnaturze: SO.I.6112.1.12.2018, SO.I.6112.1.13.2018, SO.I.6112.1.14.2018, SO.I.6112.1.15.2018, SO.I.6112.1.16.2018, SO.I.6112.1.17.2018, SO.I.6112.1.18.2018, SO.I.6112.1.19.2018, SO.I.6112.1.21.2018, SO.I.6112.1.23.2018, SO.I.6112.1.24.2018, SO.I.6112.1.25.2018, SO.I.6112.1.26.2018,

W 33 sprawach (wnioski złożone na podstawie art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji) pierwszymi podjętymi czynnościami były wystąpienia do organów bezpieczeństwa i porządku publicznego państwa w sprawie przekazania danych i informacji o osobie ubiegającej się o wydanie decyzji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania.

W 3 sprawach (wnioski złożone na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji) pierwszymi podjętymi czynnościami było wystąpienie do konsula w sprawie wydania decyzji o stwierdzeniu polskiego pochodzenia wnioskodawcy.

W toku kontroli ustalono, że w 2 sprawach zostały skierowane do stron pisma informujące o braku możliwości zakończenia postępowania w terminach wynikających z art. 35 Kpa¹⁰. W jednym przypadku jako przyczynę niezafatwienia sprawy w terminie organ wskazał oczekiwanie na stanowisko Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w drugim na informację z Sądu Rejonowego w Kluczborku.

W pismach informujących stronę o braku możliwości zakończenia postępowania w terminie wynikającym z art. 35 kpa organ powoływał się na art. 36 kpa oraz art. 37 kpa o prawie strony do wniesienia ponaglenia. W obu przypadkach organ wyznaczył nowy termin wydania decyzji w przedmiotowej sprawie.

[Dowód: akta kontroli Tom III str. 179, Tom IV str. 83]

Ustalono, że we wszystkich badanych sprawach organ wydał rozstrzygnięcie w terminie 30 dni od daty uzyskania informacji od organów opiniodawczych (art. 16 b ust. 4 ustawy o repatriacji).

W postępowaniach o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji¹¹, w których wymagane jest uzyskanie decyzji konsula o uznaniu wnioskodawcy za osobę polskiego pochodzenia, od daty złożenia wniosku do daty rozstrzygnięcia minęło 108, 119 i 274 dni. W powyższych sprawach okresy przedłużenia postępowania powstały z przyczyn niezależnych od kontrolowanego organu (art. 35 § 5 kpa) i były spowodowane przedłużającym się oczekiwaniem na decyzję konsula w ww. sprawie. Po wydaniu stosownej decyzji przez konsula i przekazaniu jej do Wojewody, organ niezwłocznie wydawał rozstrzygnięcie.

W sprawie o sygnaturze SO.I.6112.10.2.2020 postępowanie trwało 274 dni, jako przyczynę przedłużenia okresu postępowania należy wskazać wyjątkowe okoliczności, jakimi była pandemia COVID-19 i występujące problemy z przesyłaniem korespondencji pocztą dyplomatyczną.

[Dowód: akta kontroli - Tom II str. 33-63]

3. Rozstrzygnięcia organu

Wojewoda Opolski wnikliwie prowadził postępowania wyjaśniające we wszystkich badanych sprawach. Przed wydaniem decyzji o uznaniu za repatrianta szczegółowo badał spełnienie przez wnioskodawców przesłanek określonych w art. 16 ust. 2 lub ust. 2a ustawy o repatriacji. Wszelkie wątpliwości rozstrzygał w oparciu o obowiązujące przepisy prawne regulujące kwestie pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem zmian legislacyjnych w tym zakresie. Rozstrzygnięcia były wydawane w oparciu o rzetelnie zgromadzony materiał dowodowy.

SO.I.6112.3.2.2019, SO.I.6112.3.4.2019, SO.I.6112.10.2.2020, SO.I.6112.10.3.2020, SO.I.6112.10.4.2020, SO.I.6112.4.3.2021

¹⁰ W sprawach o sygnaturze: SO.I.6112.1.14.2018 i SO.I.6112.10.4.2020

¹¹ Sprawy o sygnaturach: SO.I.6112.3.5.2019, SO.I.6112.10.2.2020 i SO.I.6112.4.3.2021

W przypadku wątpliwości interpretacyjnych organ zwracał się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o przedstawienie opinii¹².

[Dowód: akta kontroli: Tom II str. 87-89]

Szczegółowej kontroli poddano akta oznaczone sygnaturą SO.I.6112.1.7.2018 dotyczące uznania za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a o repatriacji. Po wnikliwej analizie akt sprawy, a także po zapoznaniu się z wyjaśnieniami udzielonymi przez osoby zajmujące się sprawą uznano, że organ podjął prawidłową decyzję kierując się zasadą rozstrzygnięcia wątpliwości faktycznych na korzyść strony (art. 81a § 1 kpa).

[Dowód: akta kontroli – Tom III str. 41-82]

Ustalono, że wszystkie wnioski podlegające kontroli zostały złożone przez wnioskodawców osobiście w Urzędzie Wojewódzkim. Pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców przyjmując wniosek sprawdzali poprawność jego wypełnienia oraz czy zostały do niego załączone wszystkie niezbędne dokumenty.

Warunkiem ubiegania się o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji jest uzyskanie przez wnioskodawcę zezwolenia na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako małżonek repatrianta. Wnioskodawca w części I, lit. F, pkt 4 wniosku powinien wskazać nazwę organu, który wydał decyzję oraz datę i numer decyzji. Nie ma wymogu załączenia do wniosku kopii powyższej decyzji. W 29, spośród 33, kontrolowanych wniosków o uznanie za repatrianta złożonych w oparciu o art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji znajdowała się kopia decyzji o udzieleniu zgody na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Spośród pozostałych 4 spraw w dwóch przypadkach referent sprawy sporządził na podstawie danych zarejestrowanych w SI Pobyt notatkę służbową¹³.

W 3 badanych sprawach o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji, Wojewoda Opolski na podstawie art. 16a ust. 5 przekazał dokumenty wraz z wnioskami do właściwego konsula, w celu wydania decyzji w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia wnioskodawców.

W 2 przypadkach organ przekazał dokumenty do Konsula Rzeczypospolitej Polskiej w Taszkencie¹⁴ a w 1 przypadku do Konsula Rzeczypospolitej Polskiej w Odessie¹⁵.

We wszystkich sprawach wnioskodawca został poinformowany odrębnym pismem o przekazaniu dokumentów do Konsula i podjęciu dalszych działań przez Wojewodę Opolskiego po otrzymaniu od Konsula decyzji w sprawie uznania za osobę polskiego pochodzenia. W pismach informujących nie wskazano konkretnej daty zakończenia postępowania w związku z brakiem możliwości jej określenia.

[Dowód: akta kontroli – Tom II str. 11, 41 i 86]

W 33 badanych sprawach¹⁶ o uznanie za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji, zakończonych wydaniem przez organ decyzji pozytywnej, wnioskodawcy przedłożyli wymagane prawem dokumenty niezbędne do rozpatrzenia sprawy, w tym: odpisy aktu małżeństwa, dowody potwierdzające posiadanie przez nich zezwoleń na pobyt lub osiedlenie się na terytorium RP jako małżonkowie repatrianta oraz dowody potwierdzające posiadanie przez nich tytułu prawnego do lokalu na terenie RP oraz źródła

¹² W sprawie o sygnaturze: SO.I.6112.4.3.2021

¹³ W sprawach o sygnaturach: SO.I.6112.1.14.2018 i SO.I.6112.1.12.2018

¹⁴ W sprawach o sygnaturach: SO.I.6112.3.5.2019 i SO.I.6112.10.2.2020

¹⁵ W sprawie o sygnaturze: SO.I.6112.4.3.2021

¹⁶ 100% wniosków złożonych na podstawie art. 16 ust. 2a

utrzymania. Ponadto w dołączanych do wniosków życiorysach wskazywali rok przybycia do Polski wraz z małżonkiem.

W 3 badanych postępowaniach¹⁷, w których organ wydał decyzję o uznaniu za repatrianta w trybie art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji, wnioskodawcy załączyli wymagane dokumenty, w tym: dowody potwierdzające posiadanie przez nich zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na osiedlenie się lub prawa stałego pobytu, dowody potwierdzające posiadanie tytułu prawnego do lokalu na terenie RP oraz dokumenty potwierdzające posiadanie źródła utrzymania w Polsce. Wszyscy wnioskodawcy spełnili również przesłankę wynikającą z art. 16 ust. 2 ustawy o repatriacji, tj. przed dniem wejścia w życie ustawy zamieszkiwali na stałe na terytorium, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o repatriacji – 2 wnioskodawców zamieszkiwało na terytorium Uzbekistanu, a 1 wnioskodawca (obywatel Ukrainy) na terytorium Kazachstanu (postępowaniem objęte było również małoletnie dziecko wnioskodawcy niespełniające przesłanki terytorialnej).

W żadnej z 36¹⁸ badanych spraw Wojewoda Opolski nie stwierdził, aby wobec któregośkolwiek z wnioskodawców zachodziły przesłanki wynikające z art. 10a ustawy o repatriacji, skutkujące odmową uznania za repatrianta.

Zgodnie z art. 10a ustawy o repatriacji wydania wizy krajowej w celu repatriacji odmawia się osobie, jeżeli:

- 1) utraciła obywatelstwo polskie nabyte w drodze repatriacji lub
- 2) repatriowała się z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na podstawie umów repatriacyjnych zawartych w latach 1944-1957 przez Rzeczpospolitą Polską albo przez Polską Rzeczpospolitą Ludową z Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukrainą Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką lub Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich do jednego z państw będących stroną tych umów, lub
- 3) w czasie pobytu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej działała na szkodę podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 4) uczestniczyła lub uczestniczył w łamaniu praw człowieka, lub
- 5) jej dane znajdują się w systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu, lub
- 6) wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, lub
- 7) obowiązuje wpis danych osoby do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany.

W 36 zbadanych decyzjach¹⁹ orzekających o uznaniu za repatrianta, zarówno w trybie art. 16 ust. 2, jak i art. 16 ust. 2a ustawy o repatriacji, rozstrzygnięcia zostały wydane po uzyskaniu przez Wojewodę Opolskiego odpowiedzi od Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szefa Agencji Wywiadu o braku informacji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania oraz okolicznościach, które mogłyby wskazywać, iż pobyt wnioskodawcy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może stanowić zagrożenie dla ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przed wydaniem decyzji orzekających o uznaniu za repatrianta złożonych przez osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego (11 wniosków dotyczących 12 osób)

¹⁷ 100% wniosków złożonych na podstawie art. 16 ust. 2

¹⁸ 100% badanych spraw

¹⁹ 100% wydanych decyzji

Wojewoda Opolski występował dodatkowo o opinię do właściwego Komendanta Straży Granicznej. Z uwagi na fakt, że skierowanie zapytania do Komendanta Straży Granicznej nie jest obligatoryjne, odstąpienie od powyższego opiniowania w przypadku osób posiadających obywatelstwo polskie jest zasadne²⁰.

Badane decyzje były wydawane w ustawowym terminie 30 dni od dnia uzyskania informacji od organów bezpieczeństwa i porządku publicznego państwa, zgodnie z art. 16b ust. 4 ustawy o repatriacji. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Wszystkie objęte kontrolą decyzje zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 kpa:

- 1) oznaczenie organu,
- 2) datę wydania,
- 3) oznaczenie strony,
- 4) powołanie podstawy prawnej,
- 5) rozstrzygnięcie,
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne,
- 7) pouczenie,
- 8) podpis osoby upoważnionej do wydania decyzji.

Wszystkie kontrolowane decyzje orzekające o uznaniu wnioskodawcy za repatrianta, jako zgodne z żądaniem strony, stosownie do art. 107 § 4 kpa, nie zawierały uzasadnienia.

We wszystkich decyzjach organ zawarł prawidłowe pouczenie dla strony o trybie i terminie do wniesienia odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a także o przysługującym stronie prawie do zrzeczenia się prawa do jego wniesienia i skutkach złożenia oświadczenia w tej kwestii, wynikających z art. 127a kpa.

Ustalono, że objęte zakresem kontroli rozstrzygnięcia doręczano stronom niezwłocznie po ich sporządzeniu. W 8 przypadkach decyzje zostały doręczone osobiście stronie. Do akt sprawy każdorazowo zostało dołączone potwierdzenie odbioru decyzji podpisane przez stronę. W pozostałych 28 postępowaniach doręczenie rozstrzygnięcia odbyło się za pośrednictwem operatora pocztowego. W tych przypadkach rozstrzygnięcia były doręczane przesyłką rejestrowaną, a potwierdzenia odbioru zostały włączone do akt postępowania.

4. Zapewnienie stronom uprawnień wynikających z Kodeksu postępowania administracyjnego

Wojewoda Opolski prawidłowo i rzetelnie wypełniał obowiązki nałożone na organ przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego oraz ustawy o repatriacji w zakresie: zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu, prawa do wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego, prawa do wniesienia ponaglenia, prawa do pełnej informacji. Organ realizował zasadę pogłębiania zaufania uczestników postępowania do władzy publicznej oraz zasadę udzielania informacji poprzez udzielanie wyjaśnień.

²⁰ Zgodnie z art. 16b ust. 1 - 3 ustawy o repatriacji przed wydaniem decyzji w sprawie uznania za repatrianta wojewoda zwraca się z wnioskiem do Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Szefa Agencji Wywiadu, a w razie potrzeby także do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji oraz Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie danych i informacji o osobie ubiegającej się o wydanie tej decyzji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania.

Potwierdzono, że organ realizował obowiązek, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 RODO²¹. Spośród 36 kontrolowanych postępowań, obowiązek RODO zaistniał w 22 i wszystkie akta zawierają dowód potwierdzający przekazanie klauzuli informacyjnej RODO stronom postępowania.

5. Metryki spraw

Stosownie do art. 66a kpa w aktach sprawy zakłada się metrykę sprawy w formie pisemnej lub elektronicznej § 1; metryka sprawy, wraz z dokumentami do których odsyła, stanowi obowiązkową część akt sprawy i jest na bieżąco aktualizowana (§3).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że wszystkie akta spraw podlegające kontroli zawierały prawidłowo prowadzone metryki sprawy w formie papierowej odzwierciedlające faktyczny proces rozpatrywania wniosków.

Ocena cząstkowa:

Obszar związany z rozpoznawaniem i terminowością spraw o uznanie za repatrianta oceniono **pozytywnie**. Pozytywną ocenę uzasadniają: wnikliwe prowadzenie postępowania wyjaśniającego we wszystkich badanych sprawach z uwzględnieniem wagi rozstrzygnięć skutkujących uznaniem za repatrianta, w tym rzetelne analizowanie przesłanek określonych w art. 16 ust. 2 i ust. 2a ustawy o repatriacji, a także przestrzeganie, co do zasady wymogów związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych ujętych na gruncie kpa.

IV. PRAWIDŁOWOŚĆ REJESTRACJI W SI POBYT SPRAW O UZNANIE ZA REPATRIANTA

Na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji wojewoda prowadzi, w zakresie swojej właściwości, rejestr dotyczący uznania za repatrianta. Stosownie do art. 33 ust. 4 ww. ustawy rejestr ten wchodzi w skład krajowego zbioru rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, o którym mowa w art. 449 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Zgodnie z ww. przepisem krajowy zbiór rejestrów jest prowadzony w systemie teleinformatycznym. System ten funkcjonuje pod nazwą Pobyt (SI Pobyt).

W ww. rejestrze są gromadzone i przechowywane informacje o wnioskach i wydanych rozstrzygnięciach w sprawach uznania za repatrianta. Zakres danych osobowych wnioskodawców, które są gromadzone i przechowywane w rejestrach prowadzonych na podstawie ustawy o repatriacji został określony w art. 33a pkt 2 ustawy tej ustawy.

Dane lub informacje przechowywane m. in. w rejestrze dotyczącym uznania za repatrianta, udostępnia się:

- 1) organom administracji publicznej,
- 2) Radzie do Spraw Uchodźców, Policji, Straży Granicznej, Służbie Więziennej, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Żandarmerii Wojskowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Inspekcji Pracy, Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu, Szefowi Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych i straży gminnej (miejskiej),
- 3) organom Krajowej Administracji Skarbowej,
- 4) sądom,

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/We (Ogólne rozporządzenie o ochronie danych) Dz. Urz. L Nr 119 z 4.5.2016 r.; dalej jako: RODO.

5) prokuraturom

- w zakresie niezbędnym do realizacji ich ustawowych zadań.

Brak wpisu danych w sprawach o uznanie za repatrianta do rejestru, bądź ich wpisanie w sposób nieprawidłowy lub niekompletny, powoduje, że informacje udostępniane ww. organom nie będą oddawały aktualnej sytuacji prawnej osoby, której dotyczą, co w konsekwencji może doprowadzić do nieprawidłowych ustaleń ze strony ww. organów w trakcie realizacji ustawowych zadań.

Z informacji przekazanych przez organ kontrolowany wynika, że po wpłynięciu do Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców wniosek o uznanie za repatrianta jest niezwłocznie rejestrowany w SI Pobyt. Również niezwłocznie rejestrowane jest rozstrzygnięcie.

[Dowód: akta kontroli – Tom I str. 5-6]

W kontrolowanym okresie rejestracji danych w SI Pobyt w zakresie wniosków oraz rozstrzygnięć dokonywały trzy osoby posiadające stosowne upoważnienia.

[Dowód: akta kontroli – Tom I str. 52-57]

W 35 spośród 36 badanych spraw rejestracja wniosku nastąpiła w terminie maksymalnie 12 dni od jej otrzymania przez referenta sprawy. Jeden wniosek²² został zarejestrowany w SI Pobyt 60 dni po przyjęciu przez referenta sprawy. Powyższe, z uwagi na jednostkowy charakter, uznano za **uchybiecie**.

[Dowód: akta kontroli – Tom IV, str. 23]

75 % decyzji o uznaniu za repatrianta została zarejestrowana w SI Pobyt w terminie nie dłuższym niż 21 dni. Dwie decyzje²³ zostały rejestrowane 46 dni po ich wydaniu co zostało uznane za **uchybiecie**.

[Dowód: akta kontroli – Tom III str. 155 i 166]

Ocena cząstkowa:

Obszar związany ze sprawowaniem nadzoru nad prawidłowością rejestracji w SI Pobyt spraw o uznanie za repatrianta na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 2 i ust. 2a ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji oceniono **pozytywnie**. Pozytywną ocenę uzasadniają: zapewnienie rozwiązań organizacyjnych w zakresie procedury rejestracji w SI Pobyt spraw związanych z uznaniem za repatrianta oraz brak przypadków niewprowadzenia lub błędnego wprowadzenia danych. Opóźnienia w rejestracji wniosków oraz decyzji jako przypadki jednostkowe potraktowano jako **uchybiecie**.

V. SPRAWOWANIE NADZORU NAD PRAWIDŁOWOŚCIĄ I TERMINOWOŚCIĄ WYKONYWANIA ZADAŃ W ZAKRESIE UZNANIA ZA REPATRIANTA

W wyjaśnieniach Wojewoda Opolski poinformował, że za prawidłowe i terminowe prowadzenie spraw w przedmiotowym zakresie odpowiedzialni poszczególni pracownicy merytoryczni Oddziału Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców prowadzący konkretną sprawę.

Bezpośredni nadzór sprawował Kierownik Oddziału, zaś zwierzchni nadzór Dyrektor i Zastępca Dyrektora Wydziału. Pomocną rolę w zakresie kontrolowania terminowości załatwiania spraw spełniał używany w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim Elektroniczny System Zarządzania Dokumentacją (EZD). Śledzenie w tym systemie postępu w realizacji spraw zarówno przez pracowników jak, i przełożonych pozwoliło wyeliminować ryzyko

²² Sprawa o sygnaturze SO.I.6112.3.2.2019

²³ Sprawy o sygnaturach: SO.I.6112.1.12.2018 i SO.I.6112.1.12.2018

niezałatwienia sprawy w terminie. Nadzór nad prawidłowością wykonywania zadań w przedmiotowym zakresie polega na każdorazowym, szczegółowym omawianiu trudniejszych spraw przez pracownika merytorycznego z przełożonym w celu podjęcia rozstrzygnięcia zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa. Ciągłość realizacji zadań zapewniono poprzez powierzenie wykonywania zadań w przedmiotowym zakresie dwóm pracownikom merytorycznym z dużym doświadczeniem zawodowym (którzy zgodnie z zakresami czynności wzajemnie się zastępowali w trakcie nieobecności), a także poprzez stały monitoring realizacji spraw przez kierownika oddziału i kierownictwo Wydziału.

[Dowód: akta kontroli – Tom I, str. 1-2]

Ocena cząstkowa:

Obszar związany ze sprawowaniem nadzoru nad rozpoznawaniem spraw o uznanie za repatrianta oceniono **pozytywnie**.

Pozytywną ocenę uzasadniają: zapewnienie rozwiązań organizacyjnych i wsparcia merytorycznego pracowników, przy ograniczonych zasobach kadrowych i szerokim zakresie obowiązków pracowników Oddziału Spraw Obywatelskich oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

Nadzór nad realizacją zadań związanych rozpoznawaniem spraw o uznanie za repatrianta należy uznać za skuteczny, co potwierdza m.in. niezwłoczne podejmowanie czynności, właściwe stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oraz wnikliwość w gromadzeniu materiału dowodowego niezbędny oraz dobór profesjonalnej i zaangażowanej kadry.

.....

Zalecenia i wnioski:

W celu zapobieżenia występowania w przyszłości uchybień w prowadzonych w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim w Opolu postępowaniach w zakresie uznania za repatrianta, wnoszę o:

- weryfikowanie czy wniosek o uznanie za repatrianta został złożony na obowiązującym wzorze formularza,
- bieżącą rejestrację w SI POBYT wniosków o uznanie za repatrianta oraz wydawanych w przedmiotowych sprawach rozstrzygnięć.

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, uprzejmie proszę Panią Wojewodę o przedstawienie – w terminie do 30 dni od otrzymania niniejszego dokumentu – informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
Z upoważnienia

DYREKTOR
Departamentu Obywatelskich i Repatriacji MSWiA

Marek Zieliński

Wykonano w 2 egz.:

- ✓ Egz. Nr 1 – Wojewoda Opolski
- Egz. Nr 2 – aa